
OBSAH

Slovo k českému vydání (<i>Oto Mádr</i>)	5
Předmluva	7
Úvod	11
I. Pojem a téma morální teologie	11
II. Sebepojetí a metoda	15

I. kapitola **BIBLICKÝ ZÁKLAD**

1. oddíl **K étosu a etice Starého zákona**

§ 1 Étos zákona	24
I. Obsahové prvky	25
II. Formální hlediska	26
III. Obsah zjevení	28
Exkurs: Desatero	29
I. Celková forma Desatera	30
1. Vznik Desatera	30
2. Teologický obsah	31
3. Počítání a rozdělení	33
II. Jednotlivá přikázání	34
III. Pozdější dějiny	37
1. V biblickém židovstvu	37
2. V Novém zákoně	38
3. V křesťanství	39
IV. K dnešní praxi	40
§ 2 Étos proroků	41
I. Obsahové prvky	41
II. Výrazné aspekty	42
III. Obsah zjevení	42

§ 3 Étos knih moudrosti	43
I. Obsahové prvky	44
II. Charakteristické aspekty	44
III. K obsahu zjevení	45
Étos starozákonních postav a událostí	47

2. oddíl

K étosu a etice Nového zákona

§ 1 Ježíšova etika	48
I. Kázání na hoře	48
1. K obsahu	49
a) Moment nového	49
b) Moment pospolitosti a kontinuity	50
2. K otázce interpretace a platnosti	51
a) Pokusy o výklad v dějinách	51
b) Východiska k přibližnému pochopení	53
3. Co je Kázání na hoře vlastní: nový horizont zjevení	55
II. Podstatné obsahové složky Ježíšovy etiky	56
1. Požadavek obrácení	57
2. Příkázání příklonu a lásky k člověku	58
Exkurs: Teologická reflexe o pojetí lásky k Bohu a lásky k bližnímu	61
3. Výzva k následování	62
a) Původní smysl u samého Ježíše	63
b) Novozákonní domyšlení	64
c) Pobiblický vývoj	66
d) Pokus o interpretaci biblických výpovědí	67
4. Motiv kříže	69
§ 2 Pavlovská etika	70
I. K obsahu	70
1. Důležitá a častěji se vyskytující témata	71
a) Význam a platnost zákona	71
b) Správné vzájemné chování	72
c) Chování v oblasti sexuality	73
2. Jen příležitostně projednávaná témata	73

II. K aspektu motivace	73
III. Pavlovo proprium	75
Závěrečná úvaha	77

II. kapitola MRAVNÍ NÁROK

I. Mravně správné a mravně dobré	84
II. Objektivní dobro	86
§ 1 Charakteristické termíny	88
I. „Příkázání“	88
II. „Povinnost“	88
III. „Ctnost“	89
IV. „Zákon“	89
V. „Norma“	91
1. Pojetí normy v sociologii	93
2. Pojetí normy v psychologii	94
§ 2 Nauka o přirozeném zákonu	96
I. Dějinný vývoj koncepce přirozeného zákona	97
1. Antika	97
2. Patristika	99
3. Scholastika	100
4. Pozdější vývoj	104
II. Současná situace v katolické teologii	108
1. Tradiční novoscholastické pojetí	108
2. Pokusy o obnovu	111
a) Pokus o obnovu na základě přihlídnutí k dějinnosti	111
b) Pokus o obnovu vymezením	113
III. Zprávy bible	115
IV. Závěrečná reflexe a zhodnocení	119
§ 3 Pokus o řešení situační etikou	122
I. Původ a zdroje situačně etického myšlení	123
II. Formy situační etiky	124
1. Extrémní situační etika	124

2. Relativizující situační etika	125
3. Doplnující situační etika	126
III. Zpráva bible	128
IV. Církevní odezva	131
V. Závěrečná úvaha a zhodnocení	132
§ 4 Myšlenka teleologického zdůvodnění normy	136
I. Obsahová výpověď	137
II. Stanovisko a zhodnocení	139
1. Úvahy ve prospěch teleologického myšlení	140
2. Vysvětlení a zpřesnění	143
3. Odpověď na námitky	145
4. Hranice	148
§ 5 Dobro osoby jako kritérium morálky	149
I. Kontext výpovědi	149
1. Souvislost s jinými vysvětleními	149
2. Předstupně a výslovné paralely	151
II. Samotné kritérium	154
1. Základní myšlenka	155
2. Její zdůvodnění	155
3. Její objasnění	158
a) K veličině „osoba“	158
b) K veličině „dobro osoby“	160
III. Přednosti tohoto řešení	163
IV. Otevřenost pro teologii a víru	165
Závěrečná úvaha	168

III. kapitola

VNÍMÁNÍ MRAVNÍHO POŽADAVKU VE SVĚDOMÍ

§ 1 Jednotlivé jevy	172
I. Obsah svědomí	173
II. Uplatnění svědomí	173
III. Prožitek svědomí	174

§ 2 Výroky neteologických věd	176
I. Hodnocení svědomí v novověké filozofii	176
II. Sdělení psychologie	178
1. Svědomí u S. Freuda	178
a) Jeho představy	178
b) Posouzení	180
2. Svědomí u C. G. Junga	181
a) Jeho představy	181
b) Zařazení a posouzení	183
3. Novější představy	184
a) Další rozvíjení Freudových idejí	184
b) Výpovědi v rámci vývojové psychologie	185
III. Výpovědi sociologie	187
§ 3 Biblické pojetí svědomí	189
I. Předbiblické a mimobiblické stopy	189
II. Zpráva bible	190
1. Svědomí ve Starém zákoně	190
2. Svědomí v Novém zákoně	192
a) Evangelia	192
b) Pavlovy listy	193
c) Ostatní spisy	195
Shrnutí	195
§ 4 Svědomí v teologii	197
I. Scholastika	197
II. Reformace	200
III. Dnešní katolická teologie	203
§ 5 Otázky výchovy svědomí	209
I. Pochybnosti svědomí	209
II. Omyl svědomí	213
III. Výpadky při výchově svědomí	216
Závěrečná úvaha	218

IV. kapitola
ODPOVĚĎ NA MRAVNÍ POŽADAVEK

1. oddíl

Obecné prvky mravního jednání

§ 1 Předpoklad svobody	222
I. Dnešní pojetí	223
II. Biblické výpovědi	225
1. Starý zákon	225
2. Nový zákon	226
III. Teologická reflexe a stanovisko	229
1. Svoboda vůle nebo volby	229
2. Svoboda vlastního rozhodnutí	231
§ 2 Novější teologické představy o základním a předběžném rozhodnutí	234
I. Podněty	235
1. Podněty z psychologie	235
2. Podněty z filozoficko–teologické reflexe	237
II. Oba pojmy	238
1. Myšlenka základního rozhodnutí (Optio fundamentalis)	238
2. Myšlenka předběžného rozhodnutí	245
III. Shrnutí a zhodnocení	248
§ 3 Podíl a význam smýšlení	249
I. Dnešní cítění	250
II. Zjištění v bibli	251
1. Starý zákon	251
2. Nový zákon	252
III. Vývoj v dějinách teologie	253
IV. Stanovisko a soud o věci samé	257

2. oddíl

Negativní odpověď na mravní požadavek

§ 1 Situace problému v dnešním cítění	262
I. Pokles vědomí viny vůbec	262

II. Přesouvání pocitu viny	266
III. Pociťování problému v teologii	268
§ 2 Výpovědi hlubinné psychologie	269
I. S. Freud (1865–1939)	270
1. Jeho představy	270
2. Stanovisko a zhodnocení	272
II. A. Adler (1870–1937)	273
1. Jeho představy	273
2. Stanovisko a zhodnocení	274
III. C. G. Jung (1875–1961)	274
1. Jeho představy	275
2. Stanovisko a zhodnocení	276
IV. „Personální“ neboli „antropologická“ hlubinná psychologie	277
Shrnutí a zhodnocení	278
§ 3 Biblické pojetí	280
I. Starý zákon	280
1. K terminologii	280
2. K obsahovému pojetí	281
a) Počáteční pojetí v rané době Izraele	281
b) Prohloubení proroky	284
c) Vysvětlení hříchu ve vyprávění pradějin	285
II. Nový zákon	285
1. K terminologii	285
2. K obsahovému pojetí	286
a) Synoptická evangelia	286
b) Pavlovy spisy	287
c) Janovské spisy	288
Shrnutí a závěrečná úvaha	290
§ 4 Vývoj v tradici	292
I. Patristika	292
II. Raný středověk	294
III. Scholastika	294
IV. Potridentské období	295

§ 5 Aktuální teologické problémy	296
I. Úvahy o rozlišování hříchů	297
1. Rozlišování „těžký hřích“ – „lehký hřích“	297
a) Dosavadní pojetí	297
b) Námitky	298
c) Nové pokusy o vysvětlení	300
d) Návrhy, jak rozšířit rozlišování	303
e) Doplňující úvahy	304
2. Jeden hřích a mnoho hříchů	306
II. K teologickému rozměru lidské viny	308

3. oddíl

Pozitivní odpověď na mravní požadavek

§ 1 Cesta k pozitivní odpovědi překonání viny obrácením a odpuštěním	312
I. Obrácení	314
1. Poznání	314
2. Lítost	315
3. Náprava nebo smír	317
II. Odpuštění	319
III. Realizace obrácení a odpuštění ve svátosti pokání	320
§ 2 Dobré jednání	324
I. Obsah a cíl dobrého jednání	324
II. Žádoucí integrita jednání	325
1. Axiom: Bonum ex integra causa, malum ex quolibet defectu	325
2. Zhodnocení tohoto axiomatu	326
§ 3 Dobrý postoj – téma ctnosti	328
I. Současné hodnocení	329
II. Biblická zjištění	333
III. Dějinný vývoj	334
IV. Věcné problémy	338
1. Nebezpečí zkažení ctnosti	338
2. Nebezpečí nesprávného pojmenování	340
V. Podstata a charakteristiky	341
VI. Trvalá hodnota	343

Závěrečné myšlenky	347
Seznam zkratk	352
Jmenný rejstřík	353
Věcný rejstřík	358

UNIVERSITÄT
FÜR ANGEWANDTE
WISSENSCHAFTEN
DUISBURG
ESSEN
FAKULTÄT FÜR
INGENIEURWISSENSCHAFTEN
UND ARCHITECTUR